

Tuberculose

Klinische symptomen moeilijk waar te nemen

Aan de hand van praktijkvoorbeelden schrijven twee dierenartsen maandelijks over ziekten in de melkveehouderij. Dierenarts Toon Meesters (links) van dierenartsenpraktijk Visdonk uit Roosendaal en Jef Laureyns (rechts), verbonden aan de universiteit Gent, wisselen elkaar af bij een beschrijving van ziektebeeld tot behandeling.

Een veehouder deed naar aanleiding van de aankoop van een dekstier de verplichte onderzoeken. Naast het traditionele bloedonderzoek vond een tuberculinetest plaats door injectie van de tuberculine op gladgeschoren huid in de nek. Reactie op deze enting kan op drie manieren. Bij een zwelling van minder dan twee millimeter op de plaats van de injectie is sprake van een negatieve test. Als er geen klinische verschijnselen zijn, maar wel een gezwollen huidoppervlak tussen twee en vier millimeter gaat het om een twijfelachtig resultaat. Wanneer de zwelling groter is dan vier millimeter en/of andere verschijnselen optreden, tekent het dier positief voor de ziekte. Het aangekochte dier bij deze veehouder gaf aanleiding tot een twijfelachtig resultaat.

Verwantschap para-tbc

Ondanks het dubieuze resultaat toonde het betreffende dier geen ziekteverschijnselen zoals zwelling van de lymfeklieren in de omgeving van de injectieplaats. De twijfelachtige reactie gaf bij dit rund echter wel aanleiding tot verder onderzoek. Na zes weken wordt het dier opnieuw gecontroleerd op vogel- en rundertuberculose, dit gaat gepaard met een bloedonderzoek. Als ook dat een positief resultaat geeft, wordt het rund afgevoerd in het ka-

der van het nationale uitroeiingsprogramma.

Als een aangekocht dier positief is bevonden, gaat het in België om een koopvernietigend gebrek. In het geval van een twijfelachtig resultaat is een terugkeer naar de verkoper de beste oplossing om twee redenen. Ten eerste is bij een onmiddellijke terugkeer van twijfelachtig positieve dieren geen sprake van blijvende en verdere onderzoeken. In de tweede plaats kan ook paratuberculose, kortweg para-tbc, een vals positieve reactie op tuberculose veroorzaken. Ook dan kan het dier het best terug naar het oorspronkelijke bedrijf.

Onopvallend ziektebeeld

In het geval van besmetting treden weinig zichtbare symptomen op. De ziekte tekens verschijnen vrij laat en evolueren meestal relatief traag en onopvallend. Alle organen en lichaamsdelen kunnen daarbij worden beschadigd. Tuberculose tast vooral de longen aan, maar ook het uierweefsel, het spijsverteringsstelsel en zelfs de beenderen en de huid. De ziekte wordt pas voor andere dieren besmettelijk als er een verbinding is met de buitenlucht. Zolang het om een gesloten vorm gaat, bestaat geen mogelijkheid tot verspreiding.

België en Nederland zijn dankzij de toepassing van een streng uitroeiingsprogramma officieel tuberculosevrij verklaard. Beide landen voldoen dus aan een minimum besmettingsgraad. Desondanks worden nog af en toe haarden opgespoord. In 2004 werden bijvoorbeeld in de provincie Oost-Vlaanderen vier haarden ontdekt.

Ondanks het geringe voorkomen moeten veehouders opmerkzaam blijven. Tuberculose houdt, naast risico voor het opruimen van de volledige veestapel en productieverlies, bovendien risico in voor de mens.

Jef Laureyns, dierenarts te Gent

De encyclopedie Tuberculosis

De bacteriestam *Mycobacterium bovis* veroorzaakt tuberculose bij rundvee. Elke diersoort, de mens inbegrepen, is gevoelig voor de ziekte.

Dankzij landelijke uitroeiingsprogramma's komt tuberculose in ontwikkelde en geïndustrialiseerde landen niettemin nog zelden voor.

Bij besmette dieren worden vooral de longen aangetast. Inademen van de bacteriën vormt daardoor een van de belangrijkste oorzaken van de verspreiding van tuberculose. Voor de mens kan opname van rauwe melk en zachte kazen van geïnfecteerde melkkoeien besmettelijk zijn.

